

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL
LEI 2,60 ANUAL
ABONAMENTELE SE FAC
NUMAI PE UN AN

COLABORATORII ACESTUI NUMAR
I. Foti, L. Rebreanu, Dragion, Const. A. I. Ghica, Leontin Iliescu,
George Drăgan, Neli Cornea, V. Logecaru, etc.

ANUNCIURI
LINIA PE PAG. 7 și 8
BANI 20

LUPTLE DE LA VERDUN. — ATACUL FORTULUI DOUAUMONT

MOARTEA REGINEI ELISABETA

Joi, 18 Februarie, la orele 8 jum. dim. s'a stins din viață Regina Elisabeta.

Defuncta a venit pe lume norocoasă de însușiri cari rareori se întâlnesc concentrate într-o unitate mai armonică într'un suflet hărăzit să înfrunte vijeliile vieții.

Bună, ca însăși noțiunea de bunătațe: îndrăgostită de frumos și necrăfând nici-o osteneală de a-i vedea realizat.

Faptele ei de Regină au trecut de mult granițele, făcând ocolul lumii și impunând prin măreția sufletescă, ce le-a dictat. Operele Ei literare sunt admirate de toți cei cari pot să pătrundă în adâncul lucrurilor, însuflețite de duhul mistic al blândeii resemnării.

Maestratea Reginei învoiburată de frumusețea Artelor, au făcut ca Regina Elisabeta să fie în cursul vieții Ei mai mult Carmen Sylva, poeta dulcoșiei, a îndemnatului spre bine, a proslăvirii cinstii sufleteste. Tronul Ei de aceia a fost înconjurat de atâta dragoste. Sufferind durerea până în adâncul ei cel mai revoltător, — pierzându-și edrasia, — n'a căutat și n'a găsit altă mângăiere decât în afinarea suferințelor altora.

N'a fost instituție de binefacere, pe care să n'o ajute, să nu-i lămuriască îndrumarea și mai ales să n'o însuflețiască cu râvna Ei de muncă dezinteresată.

Indrăgostită de portul național românesc, n'a simțit nici o osteneală de a munci Ea însăși și de a propovădui dezvoltarea cusăturilor naționale.

Regina-Poetă, în zilele când zorii libertății României s'au ivit, a arătat ce poate să facă devotamentul femeii pentru o cauză mare.

Palatul princiar a fost transformat în atelier de lucru pentru pregătirea celor necesare răniților. În atari zile, trecând dela bolnav la bolnav, adresând fleacăruia o mângăiere, scriind scrisori familiilor îngrijorate, a luat numele de Mama răniților.

Regina-Poetă a avut un admirabil talent de scriitoare.

Lucrările Ei sunt cunoscute în toată lumea, fiindcă sunt scrise în limbile germană, franceză, română și engleză.

A scris peste 50 de volume, de o egală valoare de inspirație și de o minunată frumusețe de redare.

Pierinții durerii, Cugetările unei Regine, Povestile Peșului, O rugăciune, Din două lumi, Schife, De prin veacuri, Astra, Bate la ușă, Poșta militară, În voia întâmplării, Robia Peșului, Răzburarea (nuvele), Deficit (roman), Vitejia femeiască (opere dramatice), Meșterul Manofe, Domnul Hempelman, Cuvinte suflătești, Povestile unei Regine, Viața fratelui meu Oton, Insurat (roman), Cuvinte șoptite, Călătoria pe Dunăre a unei juice a Rîmului, Lăcrămile unei Regine.

Cugetările unei Regine au fost premiate în 1888 de Academia Franceză cu premiul Botta, medalia de onoare.

Scrierile Carmen Sylvei se caracterizează printr'o melancolie resemnată ca fond și printr'un lirism descriptiv.

Iată cum Carmen Sylva descrie „Peșul”:

„E un minunat voinic Peșul cu părul creț și cu adânci ochi albaştri, și e atât de voios și de puternic, fiindcă s'a născut în adâncimile unui munte uriaș. Se zice că vine dintr'un lac năprasnic, ascuns în fundul pământului și în care locuiesc zânele apelor. Și dacă stai mult lângă Peș, așa de mult cât să uchi lumea, auzi cu totul deslușit cântecile zanelor.

Chiar se ivește din când în când câte o zână, care, pe o frunză mare și lată dealungul Peșului la vale, alungea din treaptă în treaptă peste cascadele apei și

Pe cel ce seceră copaci ca iarba?
Ea vreau să-l văd și să-l cunosc,
[cum e...

Rândurile de mai la vale se referă la momentul când, în fine, Ahasverus se întâlnește cu perechea îndrăgostită:

Și întreg acest concert primă-
[vărăteac

Părea un cântec cald și 'mbă-
[tător.

O șoptă s'auzea și pași înceti
Și-un râset drag ca sunetul de
[clopot

Se tot apropia: voinic, un tânăr,
Ținea cu brațul strânsă peste
[mijloc

Pe-o față ca un inger și i-a pus
În deget un inel: „Mireasa mea!”

I-a zis, iar ea: „Iubitul meu de
[veci!”

Și-apoi, îmbrățișând-o iar flacăul,

† M. S. REGINA ELISABETA

privește cu ochi voioși în lume. Dar nu poate să o vadă decât acela care s'a născut pe la țară și n'a avut niciodată vreun ouget rau în sufletul lui.”

Iată câteva pasagi din poemul Iehova tradus de G. Coșbuc:
Poporul flori îi așternu pe cale
Și haîne-i așternu—iar eu am răs.
I-au dus pe la județ, I-au dus la
[cruce.

Iar capul lui însușgerat ardea
Și fruntea sa 'nroșită vai, de
[sânge,

Dar eu am răs de el băfându-mi
[loc.

Voi l'ați bătut cu biciul crunt,
[și ziceți:

„E Dumnezeu!” și l'ați ucis și
[ziceți:

„E Dumnezeu!” Dar arătați-mi
[mie

Pe-a-tot-creiatorul Dumnezeu,
Și lui vreau să mă 'nchin! Mi-l
[arătați

Pe cel ce poartă soarele 'n
[văzduhuri

Și-al cărui glas răsună ca furtună

Întară 'ncet p'umbroase căi
[de codru.

În sus sări Ahasver, luminat,
Și chipul îi lucea ca faptul zilei.
Apoi căzu 'n genunchi ș'având

[spre ceruri
Întinse brațele, vorbi cu glas

[de tunet:
„Iehova ești! Tu Domn și Dum-
[nezeu!

„Eu te-am cătat prin lume pre-
[tulindeni,

„În jertfe te-am cătat și'n
[sihăstrie,

„În crime și 'n dispreț eu te-am
[cătat.

„Cum luge după al mamei glas
[copilul

„Și puil cum se țin după
[serboaică!

„Întregul chin al lumii l'am
[răddat,

„Băui paharul plin al suferinții,
„Eu binele-l iubii, făcut-am bine,
„Urmându-l chiar și 'n noaptea
[rătăcirii,

„Cătat-am pe Iehova prin pustiu.
„În mări adânci, în crivăț și 'n
[furtună,

„Și 'n inimă la mine l-am cătat,
„Dar cupa-mi de băut durere-a
[fost

„Și necredin'a lost mănecarea
[mea,

„Iar viața, ce-am trăit, un
[sintnerec.

„Dăr iată ochii mei te văd acum!
„Voința firii, ea e Dumnezeu,
„Iehova-i Dumnezeu, e mersul
[firii —

„Ah, cine-s eu, Iehova, ca să-
[cer

„De-acuma binefaceri? Lui
[Iehova

„Eu plec genunchii, că Iehova-
[bun!

„Acum doresc să-mi pot închide
[ochii

„Și capul să mi-l culc într'un
[mormânt,

„Căci te-am văzut, Iehova, ochi
[în ochi,

„Eu vreau de-acum să gust ce
[dulce-i moartea!

„Voi trece-acum să gust ca frun-
[ză'n vântul toamnei;

„Și-apurari prea-mărit să fii,
[Iehova!”

ISPIE

A zis și-apoi căzu pe flori ca
[vreascul
De vânturi scuturat, și-apoi murî.

E o datorie obligatorie, pentru noi, să avem cel puțin acum, traduse în românește toate operele Carmen Sylvei.

Și acum, S'a dus alături de tovarășul ei de muncă, stând alături neinsufleții în cripta dela Curtea de Argeș.

O legendă munte- negreană de război

Încă din timpurile cele mai vechi fiii Munților negri au făcut legende și romane cu luptele lor în contra Turcilor.

O astfel de legendă războinică este și aceea asupra modului cum a izbucnit campania Muntenegrenilor contra Turcilor în anul 1862. Un cuc de munte sbură dela Mostar spre Stambul. Acolo se așeză pe moscheea Sultanului și vesti trei zile și trei nopți de crâncin și neîntrepr:

T. G. ȘUKULO

Cernezorii vor aduce mari neorociri asupra țării sale. Săbiile lor vor tăia capete de Turci și vor incendia orașe. În Bosnia se va înălța crucea creștinismului. Sunetele clopotelor vor răsuna și în moschei, unde vor predica preoții creștini!

Când auzi aceasta Sultanul Abdul Aziz, mai întâi vărsă lacrimi fierbinți. După aceea el se plânse amiceii sale de peste mări, crăiasa en-

gleză, — așa numeau Muntenegrenii pe regina Victoria — printr-o lungă scrisoare, în care arăta nemeritoarele cari erau să se abată asupra țării sale. Regina i-a trimis imediat 80 de mii de galbeni, fiecare în valoare de 20 corone.

Cu habul aceștia, Sultantul recrută Tătari, Arabi și alte triburi sălbatice pentru ca să pedepsească pe Cernogorezi.

După aceea cuceră la cnezul Nichita pentru ca să-i anunțe năvala cardelor barbare. Principele trăgea la îndoială adevărul acestei vești. Într-aceea sosi vestea despre biruința tatălui său, Voievodul Mirko Petrovici care cu consimțământul împăratului Francez Iosif și al Tarului Rusiei Alexandru II își luă titlul de „principe al Muntenegrului”. El bătu pe Musolmani pe câmpul de la Sagarez și el singur făcă capetele a 200 de Turci.

Vestea aceasta dădu Cneazului Nichita putere ca să înfrângă năvala cardelor barbare.

Sc.

EX-LIBRIS

Câte au fost, un volum de poezii de Cornelia din Moldova.

Se va supăra oare autoarea volumului de mai sus, dacă vom spune, că a întârziat cu publicarea lui? Era vreme — și nu e mult de atunci — când versurile Corneliei din Moldova erau între cele mai citite, ba multe avură cinstea să fie cântate, cum de pildă „După fragi și după mure”. Tomul general al poeziilor Corneliei din Moldova e vechiul și veșnicul tânăr sentimentalism. Se plânge uneori poeta, dar când ești de părere că a-unei :

Când din doi, unu-i femeie.

Toate-s bune unde-s doi...

optimismul acesta dă vieții un sens, un scop.

Ceas la ceas, ca doctorie.

Ne-om da câte-o sărutare, continuă autoarea volumului „Câte au fost”.

E drept că versurile Corneliei din Moldova nu sunt dintre cele care plac astăzi, dintre cele care impun prin sonoritatea lor, de multe sonore fiind că sunt goale de înțeles, dar sunt vermi în care un suflet delicat își cristalizează toate sentimentele ce le-a încercat, sunt poezii sincere și prin urmare merite să placă.

Urmașii Romei, nuvele și schițe de George Cair. O nouă ediție (1916). Nu știu dacă despre nuvelele d-lui Cair s'a spus tot binele ce-l meritau. Eu unul le citesc totdeauna cu plăcere. Poate că pentru multe persoane, înțepăturile d-lui Cair să fie neplăcute, dar cred că marelui public trebuie să fie de partea d-sale. Deși nu e un simplu boem, d-sa face satira acelei pretinse aristocrații, care e o devărată pacoste pentru țara aceasta; îi descrie pe reprezentanții ei așa cum sunt, bun numai de petrecere, inconstienți. Se observa bine, că nu-i toate tipurile pe cari le descrie, au trăit, le-a cunoscut, le-a studiat.

D-l Cair e un scriitor plin de talent și știe să lovească acolo unde trebuie. Iei și colo, recunoști pe vechiul sentimental, a cărui delicatețe n'a suferit mult de pe urma celor cari fac răul din artă pentru artă. Noua ediție a nuvelor d-sale cred că se va bucura de succesul tuturor scrierilor d-sale.

Doamna Elisabeta cu prințesa Marioara fiica sa

PORTRETE LITERARE

POETUL ION PILLAT

de I. FOTI

D-l C. Bănu, distinsul orator parlamentar, subtilul literat și entuziastul profesor, — s'a hotărât să devie editor. Este o jertfă personală frumoasă aceasta și o nobilă întreprindere națională. Admirabilul gest nu poate scăpa nimănui.

În țara noastră scriitorii erau lăsați până acum pradă tuturor editorilor evrei, puțini scrupuloși și agramați, cari nu apreciau o operă literară decât în perspectiva câștigului ce li l'ar fi putut aduce. D-l Bănu, luând editura „Flacării” pe numele său, nu numai că aduce servicii reale scriitorilor și culturii românești, ci, mai dă să înțeleagă politicianilor și kajalelor acestei țări, că în afară de învârtelile patriotice și de „permisuni de export”, în afară de perspectiva ministerelor vacante și a combinațiilor ministeriale, mai sunt și alte preocupări mai înalte și mai nobile în viață, decât risipirea banului pe nimicuri luxoase și pe prodigalități inutile.

În această privință editura d-lui Bănu este un eveniment în viața noastră culturală.

Un merit la recunoștința posterității de pe acum este editarea operii complete — revăzute și selecționate, bine înțelese — a multului și puternicului nostru poet Alexandru Macedonski.

Din cărțile aparute până acum, volumul „Amăgiri” al d-lui Ion Pillat ne-a atras deosebită luare aminte, ceea ce ne-a silit să-l supunem unei analize literare.

D-l Pillat îmi face impresia unui om fericit. La poezii cari suferă, găsesc în începutul operii lor forma abruptă, stilul greoi, care, din lipsa de a fi mănușit de o mână mânăstră, se conturionează. Ideile devin confuze și vagi, iar pe tot înegal îl judec după fragmente, după străfulgerări și după ceea ce mi promise în viitor.

Dar ce clare, ce simple și ce frumoase sunt versurile:

„Dar al treilea cuvinte de lumină
Și de umbră nu rosteste, ci tăcut
Își ascultă inima lui plină
De trecut.”

Fericirea poetului se revărsa din toate poeziile, natura, trecutul, mișturile i-au parte la această supraabundență de mulțumire sufletească.

O notă de melancolie se strecoară ca un firicel de iarbă înrouată; oăci, în mijlocul fericirilor depline simțim vagul sentiment al fragilității lucrurilor omenești; simțim că ireparabilul, timpul, ne pândeste la o cotitură a drumului ca să ne răpească odorul prinosului nostru sufleteș — și această teamă de a pierde — reflex involuntar al vanităților și al nimicniciei omenești — ne face și ne îndeamnă, ca în momentele cele mai dragi ale iubirii noastre să ne tuim de realitatea existenței, și în mijlocul săruturilor dulci și îmbrățișărilor calde, în mijlocul răsăului argintiu al iubitei să tresărim de fierbănțele a două lacrimi de fericire, cari pică din ochii noștri — semn al reprehensiunii noastre de viitor.

Și poetului îi apare iubita ca regina din Saba, într'un cadru de splendoare a naturii:

„Cum perindam prin troeniri de lună
În ceața străvezie a unui vis.
Simțind în piept a dorului furtivă,
O paște cu fiori mi s'a deschis.

Și am zărit-o mândră ca Balkis,
Purtată'n slava psalmelor ebreu...
Atunci mirată inima mi-a zis:
Nu-i inger, nici herub și nici femeie...
(Balada viselor)

Și visătorul se plimbă prin poli, în mijlocul ghetarilor, prin stepe, pe acele uade lenevia fantaziei te poartă cu un mare drag; pe-acolo unde la fiecare pas te pândeste pericolul cel mare, în Siberia, în Indiile cholerii și ale febrului sălbatice, în savanele intense și sălbatice, uade pase bizonii, în tropice, prin Elio-

pia, acolo unde se complac să se distingă o energie neclătuită în lupta vieții și în asimilarea ideilor profunde.

Și acest prisos de energie vitală, se transformă în versuri epice — în felul d-lui Macedonski — cari dau o putere neînchipuită versului și o vigoare aproape castă a perversității:

„Zadarnic răzemi capul de mine, —
ce credință
Curată porți în ochii ce-atăta am
inbit! —
Oăci azi privind-ți fața întreaga
mea ființă
Se mistue în flăcări de dorul baiaderii
Și 'n locul tău o vede cu sânul
răzvrătit,
Cabrând, felină, trupul sub pinteul
plăcerii
(Sonet)

D-l Pillat ne evocă mai departe văzduhul de safir al țării Ophir, ne transportă la Golconda în arzătorul arhipelag al Niponului, la Formoza, la Thule, și ne transpune în fața ochilor, cu o putere de sugestie imaginativă surprinzătoare, stepe și Cazacii. Ce admirabile sunt versurile:

Pe șesul nins fără ninsoare,
Cresc codrii desfrunziți sub luna,
Sau suljiți, pălcuiri se adună
Pe stepă oare?

O, suflete, te prind călării!
O, suflet, tremură, căci iată
Oam vin prin iarba nearată
Haiducii zării.

Cazacii, vântul: cot la cot...
Cazacii, seară lângă scară,
Vârtej, potop... cu suljiți ară
Văzduhul tot...

O, suflet, vânător de vise,
Te lasă 'n urma uălcirii
Pe stepele inchipurii
Intredeschise.

D-l Pillat visează, dar visul d-sale este așa de trăit, așa de puternic și așa de expresiv, încât capătă viață, se mișcă, ne ia în zborul lui și poezia sa trăește, te farmecă și te pătrunde.

Am citit întreg volumul cu o curiozitate într'adevăr tulburătoare, ca în fața unei opere de artă ce o descoperi pentru întâia dată.

Visul e senin și melancolic; acțiunea este aprigă și de vigoare rară.

Dar poetul nu concepe arta peste limitele amintirilor și a extravaganței aventuriere din adolescență. În tinerețe nu vroim decât să iubim și să fim războinici. Suntem romantici în toate, adică în dezechilibrul cu viața reală.

În Trandafirul, în Stepa, în Cazacii, în Morții din pădurea Argoni, — în la culesul viei, găsim aceste elemente bine redată; nu sunt nici vagi, nici incomplete, nici stângace, dimpotrivă versul e bine încheiat, rima bogată, ritmul nervos — calități incontestabile ale unui talent încrecat în mestesugul versului și dotat cu însușiri de plasticitate și de vigoare. A reda sentimente așa de fluide și de fugitive într-o formă pregnantă și încărcată de poezie, iată un merit excepțional al poetului.

Dar întreg volumul nu se susține — este inegal — în multe poezii inspirația în locul mestesugului și a manierii. Într-o singură bucată „Cântecile mării” vedeți ce generozitate: „O minune să deslete nostalgia la bolnavă”; „și prin valuri translucide cu vibrații de fosfor, uade tremurâ sargasul și se buală gemo-

nii"; „dorul meu lampadofor"; „pe nisipuri fabuloase ca grădinile Golcundei"; „duse plasa în azurul înșoritelor escale"; etc.

Acolo unde încetează inspirația și simțirea sinceră începe retorica, monotonia, repetarea aceluiași cuvinte și aceluiași versuri și imagini aproape. Acest defect se observă la mai toți poeții dela noi și de ainea — la poeții de mâna a doua cum le mai zice.

Din domeniul visului și din lumea sa sufletească, bogată și puternică, d. Pillat ne-a dat câteva bucăți admirabile. Cu să scape de greșelile pe cari le-am semnalat, în treacăt, d-sa trebuie să-și învântească sufletul cu senzații noi, cu experiențe noi, cu ceteri noi, și, mai ales, să se arunce în viață, și să scurteze uatara;... atunci, cu ochiul sigur ce-l are, va prinde noi raporturi între obiecte și va găsi noi imagini pentru redarea sentimentelor trăite.

În acest caz puterea sa reală de a da expresiune concepțiilor ca artist și experiența căpătată îi vor veni în ajutor.

Cu aceste câteva notări și restricții obiective, salutăm în d. Pillat pe un poet cu însușiri ale-e și pe unul din cei mai viguroși, și tinerii generați.

Inchisorile uitării

*Inchisorile uitării
M'au albat cu a lor tăcere,
Un fior de mângâiere
Numai fremuța pe ziduri
În ușorâ unșoare.*

*Și cu cheie amintirii
Descuții greoaia ușe:
Cine zace-aci 'n cătușe?
O, iluziile mele
Prejăcute în cenuse!...*

Loacera

SĂPTĂMÂNA TEATRALĂ

SORANA

Sorana este debutul gingașului novelist Brătescu-Voinesti în teatru. Nuvelistul încercat nu s'a simțit destul de vânjos spre a înfrunta lumina ademenitoare a răsăritului, de-aceia și-a luat ca tovarăș de drum pe încercatul autor dramatic A. de Herz. Un nuvelist bun și un autor dramatic bun trebuie să dea o piesă bună — s'au gândit autorii. Dar socoteala de-acasă rareori se potrivește cu cea din târg. Și nu s'a potrivit nici la Sorana.

Se pare că pe d. Brătescu-Voinesti l'a stânjenit colaborarea d-lui Herz și viceversa. Sorana, scrisă numai de d. Brătescu-Voinesti, ar fi fost poate o povestire dialogată interesantă, mișcătoare. Sorana, scrisă numai de d. Herz, ar fi eșit o dramă zguduitoare sau poate o comedie i-lariantă. Sorana, scrisă de amândoi, e un copil cu buricul netăiat... E atât de rar ca din colaborare să iasă ceva trainic, ceva viguros. În literatură, bineînțeles.

Din toată Sorana, la urma urmelor, Sorana e partea cea mai frumoasă, adică „sora Ana", eroina, profesoara Olguței. E un personaj liric, e ceva fără carne, fără oase, dar foarte mișcător. E un suflet și numai suflet. Sorana, prin ființa ei de sacrificiu, prin „eterismul" ei, prin misteriosul din care pornesc toate faptele ei, chiar prin tragicul ce constituie temelia și scopul existenței ei, este un personaj foarte apropiat de inchișturile eterice din dramele lui Maeterlinck. Gândiți-vă la Selysette din „Aglavaine et Selysette".

Frumusețea din Sorana este tocmai că Sorana, ființa aceasta plămădită numai din sentiment și misti-

cism, apare într-o lume burgheză, realistă, meschină, răufăcioasă. Aici e dramatismul piesei. Sorana nu e nevoe să ia parte la conflictul ce se petrece între ceilalți și totuși asupra ei se vor răsfrânge urmarile. E predestinată. Viața ei e o viață de jertfe pe care le face fără să-și dea seama, dintr-o poruire sufletească, căreia nici nu poate încerca să-i reziste.

Cred că astfel trebuie privită Sorana, din acest punct de vedere. Numai astfel vom înțelege pe Sorana și vom înțelege intențiile autorului. Zic „autorului" fiindcă concepția aceasta este concepția generală a operelor d-lui Brătescu-Voinesti, sau cel puțin concepția care ni se pare nouă că se desprinde din opera d-lui Brătescu-Voinesti.

Sorana e o naivă în lumea care o înconjoară. Ea cântărește pe toți ceilalți după bunătatea și nevinovăția ei. Când se substituie d-nei Eliza Crucești, Sorana poate că nu-și dă seama de responsabilitatea jertfei. I-e dragă Eliza precum i-e dragă Olguța; o vede într-o situație primejdioasă și sare îndată să o scape, cum a scăpat-o și pe Olguța din ghiarele boalei. O iubește Mișu, îl iubește și ea pe el, dar când el se oprește și n'o mai cere în căsătorie, ea renunță suspinând. Iubirea ei e ca și ființa ei toată. Ea nu simte suspiciunea ce o înconjoară și e gata s'o sugrume. Ea vede lumea răsfrântă prin sufletul ei bun, o vede bună și aici prin gând nu-i trece răul. Doar când Eliza îi cere să părăsească pentru totdeauna casa, doar atunci are un început de revoltă. Dar și aceea trece repede și jertfa se face ușor. Sorana pleacă. Și plecând simțim că se va mai jertfi, că toată viața ei se va petrece în resemnare, renunțare, sacrificiu.

Sorana îmi place. Nu-mi place restul. Sorana e un personaj. O dramă însă este mai multe personaje. Celelalte nu există. Dacă Sorana poate că n'aibă relief, celelalte nu se poate să n'aibă. Și n'au.

Nu există Grigore Crucești. E gelos sau nu, e? Cine e și ce vrea? Nu știm nici ce vrea, nici ce nu vrea... Eliza asemenea. A păcătuit sau n'a

păcătuit? Iubește pe Grigore sau pe misteriosul amant ce năvălește neaptea în casa ei?... Mișu ce vrea? Vrea pe Sorana sau n'o vrea? O iubește, da. Dar pe urmă de ce n'o mai iubește? Pentru că i-a spus tat-so să n'o iubească? Iubirea merge la poruncă?

Iustărit tocmai personajele principale nu există. Și neexistând nu poate să existe nici un conflict adevărat. Conflictul izvorește numai din ciocniri de oameni adevărați. Ciocnirea unor năluci fără contur nu impresionează.

De aceea nici interpretarea n'a putut fi bună. N'avea cum să fie bună. Actorii nu pot să intrupeză ființe nelămurite. Singură Sorana trăește. O viață specifică, dar o viață ce- trebuia. O siluetă, lirism, mișcări gingașe, ușoare, delicatețe, finețe... D-na Macri-Eftimiu este excelentă pentru asemenea ființe...

L. Rebreanu

La un mormânt

*Trecători din lumea 'n care
Adevărul cu minciuna
Sunt în tulpă și triumfă
Viețesugul totdeauna,*

*Și din lumea-că în care
Legi, credințe, sunt uitate
Și se rinde fie-care
Mai cu preț sau precum poate,*

*Nu cer vouă ca să plângeți
La mormântu-mi de sărac
Unde nu 'ntâlniți podoaba
Florilor de liliac;*

*Nu trebuesc risipite
Lacrimi de mângâiere
Celui ce nimic nu simte
Nici un dor, nici o durere.*

George Drăgan

Regina Elisabeta în costum național

Săptămâna artistică

Expoziții de pictură și sculptură

Ale pictorilor C. Pascali, D. Mihăilescu, Sonia Roguska, Zamfirov-Dall, Iser, Ionescu-Doru, Traian Hagi Cornescu și ale sculptorilor I. Ștefănescu și George Dimitriu.

Iubitorii de artă ai Capitalei au avut de cercetat, în vremea din urmă, foarte multe expoziții artistice cari s'au deschis la Ateneu, în strada Franklin și în alte săli ale orașului. S'ar putea spune că anul artistic care începe s'anonțiază mai bogat ca anul trecut, cu toată vitregia vremurilor pe cari le trăiește contemporanii mei. Nu știu însă, dacă aceste expoziții sunt tot atât de bogate și sub raportul calitativ.

Săptămâna aceasta sunt nu mai puțin de zece expoziții de pictură și de sculptură în Capitală. Faptul e destul de îmbucurător și ar fi încă mai îmbucurător dacă artiștii noștri s'ar distinge mai mult prin valoarea operelor lor decât prin critica foarte puțin artistică pe care și-o fac ei între ei.

Expoziția pictorilor C. Pascali și D. Mihăilescu

Încep cu expoziția pictorilor C. Pascali și D. Mihăilescu și-mi exprim bucuria că peisagistul D. Mihăilescu vine cu mai mult soare în interpretările sale din natură, cu mai mult avânt ca în anii precedenți. E o notă nouă în picturile acestui artist al florilor și al mărețiilor firei. Pe Prahova, Din Băneasa, Pe Teleajen, Casă de țară, Spre Cheia, Seara pe Teleajen, ca să nu semnaliez decât prea puține din cele 78 lucrări ale sale, sunt adevărate imnuri pe care acest artist le închină mărețiilor firei.

Pictorul C. Pascali n'a părăsit genul său predilect, portretistica, dar expune acum și remarcabile peisagii ca: Mare agitată, Apus de soare în mai multe variante, Câmp înflorit, Inundație, La tors, La vânturat, În repaos ș. a.

Micul negustor e un studiu bine prins și expresiv, iar portretele Regelui Carol și al Reginei Elisaveta sunt două sugestive copii după François Flameng.

Expoziția pictorei Sonia Roguska

Doamna Sonia Roguska expune în str. Franklin. Are două epoci în viața

sa artistică marcate prin deosebiri fundamentale. Multă claritate sgomotoasă, aer din belșug, ceruri și mări de un albastru caracteristic în lucrările din urmă; o adâncime filosofică în cele dinaintea lucrări. Interiorurile sunt adevărate studii, Marea dimineată e un cer care împrăștie multă lumină. Peisajele din Martignes, Bruges și Beaucaire, ca și vederile de pe Mediterana, sunt adevărate însemnări artistice de pe țărâni exotice.

Iată pentru ce mă surprinde că, în galeria feminină dela Ateneu, d-na Sonia Roguska expune numai trei lucrări.

Expoziția pictorului Zamfirov-Dall și a sculptorului I. Ștefănescu

Pictorul și caricaturistul Zamfirov-Dall expune aproape 100 de lucrări în cari predomină nota satirică și amară a contrastelor sociale, caricaturi sociale și politice, ca: Iară cinci lei?, Curierul amorului, Tranzarea contravenției, Când are mitocanul bani ș. a., sunt tipuri din societate, — caracterizate cu un meșteșug deosebit, ridicolul revărsat în atâtea variante și caracterizând barocul sufletului uman. Căsuța Ioanei, Baba care cârpește, Apus de soare sunt picturi în care întrezăriți aceeași concepție amară asupra viciei și a oamenilor.

Arhitectul I. Ștefănescu nu este un necunoscut. Teatrul din Pitești este opera sa și ea decorativă și de construcție. Expune un admirabil Scenă românească ca lucrare de industrie casnică și un pedestal de piatră artificială. În pictură îi place genul răsărit: Don Juan de mahala — și peisajul. Voevodul, care poate fi criticat puțin, e bine prins. În sculptură, sunt sugestive: Pe gânduri, Rătrânat, Ștrengar.

D-l I. Ștefănescu împrăștie în foarte multe direcțiuni dar îi stă mai bine în artă decorativă și în scriștură prin care realizează lucrări de reală valoare artistică.

ȚARUL NICOLAE II al Rusiei care a deschis în persoană sesiunea Dumei.

Expoziția pictorului Iser

Pictorul Iser are o adevărată tragedie în expoziția sa. Principiul său estetic te lovește cu brutalitate, impresiile sale bat cu putere în suflet, nu se strecoară cu eleganță, dar reușe să fie interesante și, mai ales, originale. Țăranișii lui Iser au în ei stigmatul fatalității întregului neam românesc: nu sunt deloc țăranișii noștri idilici. E o psihologie amară: Cărciumă, În tabără, Bărbierul satului, ca și în Țăran din Argeș. Silisteanca e puternică, Clevetind e caracteristică. Mă izbește mult albul original pe care-l combină Iser în felul lui. Genul acesta non la noi nu poate plăcea la toată lumea. Dacă privești mai mult timp, stilul își desvăluie armoniile lui.

D-na Daisy Iser expune sculpturi interesante în ceartă colorată: Spovedanie, Țigancă cu flori, Concert ș. a.

Expoziția pictorului Ionescu-Doru

Pe acest artist îl cunoaștem mai mult dela Salonul de toamnă al Cerculului idealist. Foarte mult aer în peisagiile sale. Iernile sunt adevărate perle artistice. Acest pictor ne-a adus din Franța lucrări minunate ca tehnică picturală, ca interpretare artistică, ca stil în execuțiune. Case din Turcucaia, Marinele, Toamna, Vederi din Cisacșiu, Apus de soare

sunt lucrări bine studiate și cari n'afăgăduesc mult pentru viitor.

Ministerul Instrucțiunii a reținut pentru pinacotecă din lucrările acestui tânăr dar talentat artist.

Expoziția sculptorului Dimitriu

Sculptorul George Dimitriu expune în pasagiul „Comedia”. Ar putea fi socotit ca un statuar al durerii, atâta amărăciune se desprinde cu putere din lucrările sale. Șoapta morții, Sărutul morții, Extaz, În mizerie sunt ilustrațiuni perfecte ale acestor impresii care îi se strecoară profund în suflet. Asfințit e un admirabil cap de bătrân. Iluzii pierdute, Din alte vremuri, Apostolul, Filozoful sunt lucrări remarcabile ca studii de psihologie umană. Trebuie să ai însă temperament ca să-l înțelegi și, mai ales, să-ți placă pentru că inima veselă și sgomotoasă s'ar afla în fața unui puternic contrast.

Expoziția pictorului Traian Hagi Cornescu

Expoziția aceasta e deschisă în strada Corăbiei n-rul 2 și a fost cercetată de foarte multă lume care a reținut numeroase tablouri. D. ministru I. G. Duca a reținut Cadăna, un tablou mare, înfățișând o admirabilă scenă de harem. Taboul va aparține pinacotecei Statului. D. A. Simu a reținut, de asemenea, pânze pentru muzeul d-sale.

Picturile d-lui Cornescu, privite de departe ca și de aproape, impresionează cu putere ochiul iubitorului de artă, pentru că subiectele sunt fericit interpretate, bine studiate, și mai ales, studiate: lucrări dintr-o bucată.

Citez: Crai de ghiadă pe drum de soare, admirabil ca tenuri și ca interpretare. Țigancă cu flori, Țărancă din Comana, Sclavă.

Afară de peisagii, pictorul expune și portrete, ca: Pictorul St. Luchian, Ortansa, Fată cetind, iar, ca pictură de flori: Crisanteme, Cărciumăreșe, Flori de toamnă, Flozi, ș. a.

În aceeași sală expune și pictorul Șoimescu câteva peisagii și flori, ca: Trandafiri, Maci și Natura moartă.

Despre celelalte expoziții, în cronica de săptămâna viitoare.

L. Hiescu

Palatul Dumei din Petrograd

NOUA SERIE

**a marilor și
valoroselor**

PREMIU

ce oferă ziarul „UNIVERSUL” abonaților săi, la tragerea din luna Mai 1916

Lei 5.000

IN BONURI COMUNALE 4%

cu cuponul de Mai 1917

Un dormitor complet de bronz

pentru 2 persoane, compus din 2 paturi de bronz, cu somiere, 2 noptiere, și un elegant lavoir cu oglindă, special lucrate de cunoscuta fabrică de mobilă de bronz M. Gutman, București, str. Sf. Apostoli, furnizorul celor mai mari case particulare Ville și Hoteluri.

Un elegant BUFET lustruit mahon

având 3 despărțituri cu placa de marmoră și oglindă, cumpărat de la „Compania Americană”, mare depozit de mobilă, strada Carol No. 74, etaj I

Un dormitor de lemn fin

construit în marea fabrică de mobilă de lemn Marin V. Ganea șoseaua Mihai-Bravul No. 37 și str. Șerbănică No. 10. Sucursala: Calea Victoriei No. 107

Un gramofon „Gigant” cutia lustruită mahon, mecanismul extra forte, cu arc dublu, cântă 7 cântece după un remontaj. „Pavilionul de alamă”, de cea mai mare mărime. Brațul acustic conic ultima perfecțiune. Diafragma „Exhibition”, inclusiv 6 plăci duble (12 cântece) opere alese. Acest gramofon este cel mai puternic și înzestrat cu o mecanică foarte solidă, merge aproape jumătate de oră, după un remontaj. Ne-a fost furnizat de Marele magazin de muzică JEAN FEDER, furnizorul Curții Regale, București, Calea Victoriei 54.

10 Lăzi cu diferite produse ale renumitei Case „Bresson”

fabrică de lichouri, siropuri și cognacuri, au fost cumpărate pentru premiile ce le oferim abonaților noștri la tragerea din Mai 1916

Una vioară fină cu cutie forma vioarei săptușită cu catifea, inclusiv arcuș cu capra de fildeş, garnitură de coarde englezești, canerton și surdină. Una chitară fină de palisandru; Un clarinet de abanos fin, cu 8 clape de nichel și brățară jos la corpul de rezonanță, inclusiv 12 pene de rezervă. Aceste toate ne-au fost furnizate de Magazinul general de muzică „La Harpa”, București, str. Colței nr. 6, renumit în toată țara pentru deosebită calitate a mărfurilor ce debitează.

Una pușcă de vânzare cu două țevi, țevile de oțel, „Bayard”, din renumita fabrică de arme „Pieper-Bayard”. Această armă are 4 săvoare de siguranță, țeava stângă choke-bore și poate întrebuiți atât pulbere neagră, cât și pulbere fără fum; Una pușcă de vânzare cu două țevi cu zăvor de închidere sistem „Greener”; Un revolver semi-automat „Ravo” cu mâner de sidel; Un flacon „Thermos”, de 1 litru, care menține temperatura lichidului (cald sau rece) în timp de 48 de ore, cumpărate de la Marele magazin de arme și biciclete B. D. Zissu furnizorul Curții Regale, Calea Victoriei 44 București.

Jumătate garnitură mobilă de bambu, pentru salon, compusă din: Una canapea, două fotolii și patru scaune elegant tapitate; Una măsuță de bambu; O oglindă venețiană de cristal; Una etajeră de bambu; Un coș de bambu cu oglindă de cristal pentru anton. Toate acestea cumpărate de la marele magazin de mobilă Marco Dattelkremer, str. Carol 62, București.

Cinci șmirle igienice după măsură, calitatea I-a, (Brul lui Iov), singurul brevetat în țară și inventat de d. căpitan Iov, din Pitești, care are proprietatea de a preveni și vindeca chiar boala vechi, de stomac, rinichi, constipație, șale, după cum se constată din numeroasele scrisori de mulțumire primite de la persoanele ce-l poartă.

15 flacoane a câte 1 kilo, apă de Colonia Camelia, puternic parfumată cu liliac, mărgăritar, violette, zambile, heliotrop și Verveine, furnizate de renumita fabrică de parfumiuri „Camelia”, A. S. Aftalion str. General Florescu nr. 6, București.

1 Coșuleț de metal fin argintat pentru servit-pesneți; 1 Vas automat pentru unt, de metal fin argintat cu interiorul de cristal; 1 serviciu de dejun de alpaca argintat conținând 2 ouare, 1 vas pentru unt și 2 solnițe mici, toate pe un suport elegant; 1 fractură de metal alb fin argintat; 1 baston cu mânerul de argint veritabil marcat de stat; 1 pungă de alpaca fin argintată; 1 Cutie captușită cu mătase ros conținând: 1 încheietoare de ghete, 1 încheitoare de mânusi, 1 mașină de întins mânusi, 1 os de pantofi, toate de metal foarte fin argintat; 1 pendulă mare de salon de ștejar închis cu bătaie frumoasă și întorcându-se odată la 15 zile. Furnizate de marele Magazin de bijuterii, Frații Roller str. Carol 50 Etaj I.

5 ceasornice de argint pentru buzunar având inscripția ziarului „Universul”; 5 ceasornice pentru birou cu pedestal de cristal, tot cu aceeași inscripție; 5 ceasornice de petete frumoase pictate, se întorc la 8 zile, tot inscripția ziarului „Universul”; 5 ceasornice nichel având și aparat Pres-Papier.

8 Lămpi de masă complete cu sită sticlă și abatjour din lumină la fel cu gazul aerian, revenind mai estin ca orice fel de iluminat și chiar decât petroliul. Aceste lămpi ne-au fost furnizate de firma Gessellid, asociația dr. V. Rosculeț și Conții R. și G. de Roma, București str. Dr. Lueger No. 5.

50 dejunuri copioase la marele restaurant Europa din Pasajul Român.

Un lavabou de baie englezesc, alb, pe un picior de fontă vopsit și lăcuit alb, cu ventil de scurgeri cu lanț nichelat, Bateria de scurgere din alamă fin nichelat, furnizat de Teirich & C-nie, succesor Carol Weinlich, Telefon 6/71.

5 asortimente complete din produsele cosmetice „Flora”, compuse din: cremă Flora, 1 cutie pudră Flora, 1 Săpun Flora, 1 sticlă Capilogen Flora, 1 pomadă Flora, 1 sticlă lapte de crin Flora, 1 săpun de lapte de crin 1 apă de gură Bucol, 1 pastă de dinți.

4 Splendide sacheuri pentru dame.

Afară de acestea, toți abonații mai primesc gratuit un volum din „Memoriile Regelui Carol” tipărit anume pentru abonați

Notăți bine: dând aceste mari premii de valoare abonamentele sunt reduse la 18 lei pe an; 9.15 pe 6 luni; 4.65 pe 3 luni

Pentru concursarea la premiile de mai sus, abonații pe un an primesc 30 bonuri, cei pe 6 luni 15 și cei pe 3 luni 5 bonuri. Abonații pe un an participă la două trageri, deci după prima tragere vor primi încă 30 bonuri pentru tragerea următoare. Administrația „UNIVERSULUI” nu întrebuițează încasatori

Plata abonamentelor se face direct la Cassa administrației ziarului, prin mandat poștal sau în persoană